Застигла в камені пам’ять: пам’ятники рідного міста

Презентуємо вашій увазі розповідь про монументальні скульптурні пам’ятники нашого міста. Деякі з них вже частково втрачені, на інших час та події залишили свої позначки. Значна частина їх - це сучасні твори монументального чи декоративно-прикладного мистецтва. Іншу велику дещицю складають пам’ятники, що нагадують буковинцям про видатних земляків, які ходили цими вулицями, були сучасниками тих епох, які промайнули над краєм. Отже, запрошуємо до знайомства!

Пам’ятники історичним подіям та особам

Перший із пам'ятників – монумент Австрії – спорудили за сприяння жителів краю на спогад про 100-літній ювілей приєднання Буковини до Австрії. Урочисте відкриття пам'ятника Австрії відбулося на площі Австрії (нині Соборна) 4 жовтня 1875 року

Цісарська скеля» у парку ім. Ю. Федьковича, Встановлено в 1908 році вдячними містянами на честь 60-річчя правління Франца-Йосипа.

Пам’ятник Милосердю «Харитська група», був встановлений 2 грудня 1910 року відомим австрійським скульптором Теодором Штундлем. Відновлений пам'ятник відкрив міський голова Микола Федорук на Миколая 2006 року (19 грудня). Напис на пам'ятнику «Пам'яти своїх в Бозі спочилих батьків: Мозеса Фішера (1823—1902) та Хани Сари Фішер (1825—1902) присв'ятив цей символ людяності і любові до ближнього д-р Герман Фішер дворянин фон Мосара»[5]. Знаходиться на території Чернівецької міської дитячої клінічної лікарні №1 по вул.Буковинська, 4

Пам'ятний хрест на подвір'ї церкви Успіння Пресвятої Богородиці на вулиці Руській (1996) - це пам’ятник з нагоди 400-ліття Берестейської Унії

Урочисте відкриття пам'ятника австрійському імператору і королю Угорщини Францу-Йосипу Першому, за правління якого Чернівці переживали розквіт, відбулося 3 жовтня 2009 року, а перший камінь під майбутній монумент було закладено ще 2008 року під час святкування 600-річчя Чернівців. Автори пам'ятника — скульптор Володимир Цісарик та заслужений художник України Сергій Іванов[]. (Встановлений в сквері гімназії №5)

Пам’ятник архітектору Йосипу Главці встановлено в 1937 році в дендропарку Чернівецького Національного університету ім. Ю. Федьковича, скульптор А. Северін.

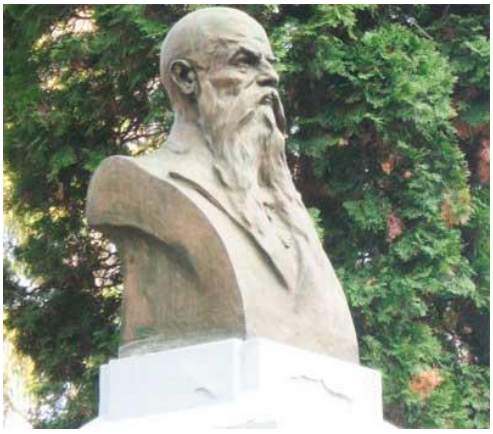

Пам’ятник Євгену Гакману, першому Буковинському митрополиту, перед Святодухівським православним кафедральним собором, встановлений у 2006

На цьому місці стояв пам'ятник полеглим солдатам ц. і к. 41 піхотного полку імені архікнязя Євгена. Встановлений 02 грудня 1902 року з нагоди 200-річчя полку. За радянських часів, 14 грудня 1949 року його зруйнували. Десь у середині 2000-х років ентузіасти розшукали шість великих фрагментів цього пам'ятника, зокрема, — розколотий навпіл цоколь з надписами. Розбиту плиту встановили на старе місце. На цоколі — напис (українською, німецькою та румунською мовами): *«Поляглим на полю Слави синам-борцям 41-го піхотного полку імени архікнязя Євгенія. Вдячна Буковина»*.

Пам’ятник Воїнам-«афганцям». (2004рік)
Розташований на проспекті Незалежності

Пам’ятник Героям Буковинського куреня. Розташований у сквері на розі вулиць Руської та Садовського. Споруджений у 1995 році. Автор — Іван Салевич. На щиті напис: «Здобудеш Українську Державу, або згинеш у боротьбі за неї».

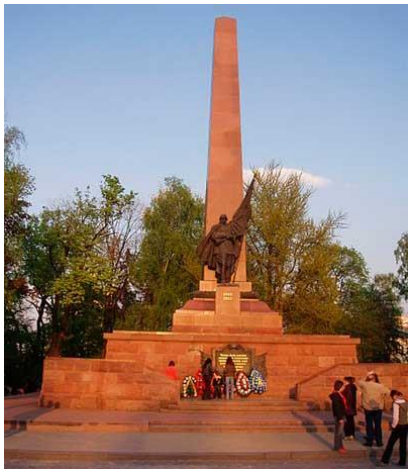

Памятник Воїну Визволителю - площа Соборна, (колишні Austriaplatz,Ghica Vodă Piata, Советская площадь (Радянська площа). Встановлено 14 липня 1946 року на честь першої річниці перемоги у Великій Вітчизняній війні над нацистською Німеччиною на місці недобудованого румунського воєнного пам'ятника невідомому солдату.

Танк з екіпажем на чолі з гв. лейтенантом П. Ф. Нікітіним, що першим увірвався в місто Чернівці 25 березня 1944 року під час звільнення його від фашистських загарбників, вул. Гагаріна

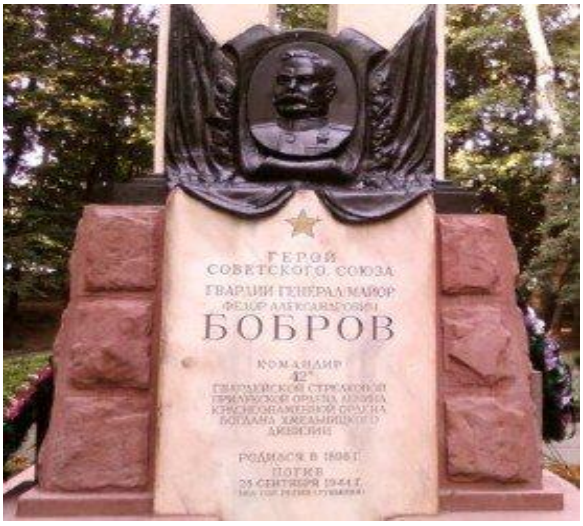

Братська могила генералів та офіцерів Радянської армії (Центральний парк культури та відпочинку ім. Т. Шевченка)

Встановлено згідно з рішенням Чернівецького облвиконкому від 24 жовтня 1969 року. Там поховані Герої Радянського Союзу — Ф. Бобров та Л. Волошин.

Меморіальний камінь на місці розстрілу німцями чернівецьких євреїв 8 липня 1941 року (на території колишнього стрільбища, вул. Підгаєцька) 7–8 липня 1941 р.

У 2015 році з ініціативи викладачів та студентів ЧНУ ім. Ю. Федьковича було відновлено пам’ятник першому ректору Чернівецького університету Констянтину Томащуку

Пам’ятники письменникам, митцям краю

Пам’ятник літописцям Русі-України,подвижникам українського письменства, на розі вулиць Котляревського та Лесі Українки. Автор — Володимир Ілліч Гамаль.

Пам’ятник Осипу Маковею біля педагогічного коледжу ЧНУ імені Юрія Федьковича

Пам’ятник Паулю Целану розташований біля Центрального парку культури та відпочинку ім. Т.Г. Шевченка на вул. Головній. Встановлено в 1992 році. Автор — Іван Миколайович Салевич

Пам’ятник Т.Г.Шевченку у парку ім. Ю. Федьковича неподалік комплексу центральних корпусів Чернівецького Національного університету ім. Ю. Федьковича

Пам'ятник Т. Г. Шевченку на Центральній площіВстановлений у травні 1999 року. Автор — Микола Михайлович Лисаківський.

Пам'ятник Юрію Федьковичу, встановлений біля Чернівецького Національного університету ім. Ю. Федьковича в 1995 році з написом «Я люблю мою Русь-Україну, я вірую в її будучину…»

Памятник О.Кобилянській перед будівлею Чернівецького українського музично-драматичного театру ім. О. Кобилянської на Театральній площі. Встановлений 2 серпня 1980 року. Автори — скульптори А. Скиба, М. Мірошниченко; архітектор О. Таратута.

Пам’ятник Міхаю Емінеску,у скверику на вулиці Ватутіна. Автор — Іван Миколайович Салевич. Встановлено 2000 року.

Пам'ятник українському письменнику Сидорові Воробкевичу в сквері на вулиці Коцюбинського.

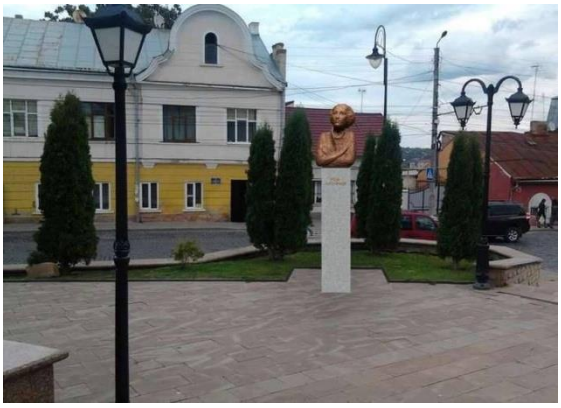

Пам’ятник поетесі Розі Ауслендер. Площа Святої Марії, 2018 рік.

Сучасні пам’ятники та споруди

Колиска миру» - скульптурна композиція перед палацом «Юність Буковина» на вулиці Героїв Майдану. Встановлено 1992 року на честь встановлення побратимства між містами Чернівці (Україна) та Солт-Лейк-Сіті (США)

«Серце кохання», скульптурна композиція у Центральному парку культури та відпочинку ім. Т.Г. Шевченка

«Троянди, що метуть тротуар», скульптурна композиція, на фасаді адміністративного будинку за адресою: пл. Центральна, 10

«Чернівцям — 600 років» - пам'ятний знак, у скверику навпроти католицького костелу Воздвиження Святого Хреста. Встановлений 2008 року (рік 600-річчя міста). Напис на пам'ятнику «Моєму рідному місту» вісьмома мовами - (українською, російською, польською, англійською, румунською, німецькою, угорською, їдиш).

Меморіальний комплекс «В пам’ять про євреїв в’язнів Чернівецького гетто 1941 року», який відкрито 7 жовтня 2017 р.по вул. П. Сагайдачного.

На території 3-ї батальйонно-тактичної групи (колишній 300-й полк, вул. Московської Олімпіади) відкрито пам’ятник загиблим воїнам-учасникам АТО (2018 р.)

На площі Філармонії відкрито пам’ятник Ференцу Лісту у вигляді фортепіано. Його прикрашає контрастна мозаїка із клавіш. Якщо доторкнутися до них - починає грати «Угорська рапсодія №2 « композитора.

Мініпам’ятник Аптекарю. Був встановлений у дворику по вул. Українській. Після пошкодження вандалами був відновлений та розміщений у аптеці-музеї №2 по вул. О. Кобилянської

Перша скульптура історичного жителя Чернівців. Чернівецькі митці – гончар Сергій Богопольський (автор ідеї) та скульптор Олексій Мєдін (виконавець робіт) – ініціювали створення скульптур мешканців Чернівців австрійського та румунського періодів. Скульптури розміщуватимуться в центральній частині міста. Перша скульптура чернівчанина з'явилася в дворику вулиці вулиці Штейнбарга, 23.

На чернівецькій вулиці Ольги Кобилянської встановили ковану скульптуру «Двірник з трояндами», яку місту подарували місцеві ковалі.

Карета XIX століття - один з нових пам'ятників, що прикрашають місто. Цей витвір мистецтва створили та подарували місту до 600-літнього ювілею п'ять чернівецьких ковалів

До Дня міста ковалі зробили Чернівцям чудовий подарунок - 3- метровий велосипед, що ніби повернувся з австрійської епохи. Встановлений він на площі Марії (площа Турецької криниці).

Підготувала Н. Кадюк